

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 31. malega serpana 1868.

List 31.

Od sv. Očeta Pija IX.

Naznanili smo bili, da sta naša poslanca Pintar in grof Barbo 23. rožnika apostoljskemu poročniku presvitl. gospodu Marijanu Falcinelli-u na Dunaju oddala darove za sv. Očeta, ki so bili izročevani vredništvu „Zgodnje Danice“ zlasti o Tridnevnica, da naj jih pošlje Njih Svetosti. Dobili smo nato ravno te dni odgovor iz Rima po apostoljskem poročniku na Dunaju, lastnoročno podpisan od sv. Očeta Pija IX. Se vé da, kar je hvalnega rečeno o našem listu, to gre sploh bravcem, prijatlom in zlasti pisavcem za „Zgodnjo Danico.“ To pisanje sv. Očeta je tako razveselivno, tako častivno in povzdigljivo za naše rojake, ki so verni otroci Kristusovega namestnika, da nas dolžnost veže ga tukaj razglasiti, in sicer s prestavo latinskega izvirnika vred. Naj zvedó Slovenci, kako jih čislajo sv. Oče Pij IX. Zavoljo zveze in pojasnjenja pa naj tukaj pristavimo tudi tisti vvod, ki je bil postavljen na čelu raznih vošil in prošenj darovavcev, ki so bile z darovi vred zročene apostoljskemu poročniku na Dunaju in od ondod sv. Očetu v Rim poslane. Vvod je bil taki-le:

Sveti Oče.

Tolika in tako splošnja je bila v ti deželi hvaležnost za Tridnevnicu, pretečeno leto od Vaše Svetosti predobrotno dovoljeno . . . , da skorej vse duhovnije in prav veliko posameznih vernikov so svojo preznamenito vdanost, posebno ljubezen in sinovsko pokoršino do Vaše Svetosti in do apostoljskega Prestola hrepeneli razodeti tudi z darovi, če tudi majhnimi po svoji zmožnosti. Te darove — 8460 frankov v zlatu — preponišno podpisanemu izročevane — se prederzuejo Vam, sv. Oče! ponuditi s priserčno prošnjo vred, da bi vse v tem zapisniku znamenjane po njih željah blagosloviti in jih v pobožne molitve privzeti dobrotno blagorotili.

V Ljubljani na Kranjskem 1. majnika 1868.

Podpisan vrednik.

Tako-le se pa glasi odgovor v viru in prestavi:

Pius. P. P. IX.

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem. —

Quam iucundo Nobis solatio sint unitatis catholicae significationes a fidelibus editae per tristissima haec tempora, facile intelliges, Dilecte Fili, qui non ignoras, quo studio hanc fovere, coaugmentare, confirmare nitamur. Conferta itaque christiani populi frequentia, qua persolutae fuere triduanae preces a Nobis indictae, gaudium, quo sacra haec solemnia peracta sunt, spontanea subsidia per eam occasionem ab inope etiam oblata populo, sive ad angustias Nostras levandas, sive ad novas afferendas defensionem iurium huius Sanctae Sedis suppetias, licet Nobis acceptissima fuerint uti indubium filialis pietatis testimonium; nobiliora ac pretiosiora fieri Nobis visa sunt a communi illa animorum coniunctione cum Nobis, eaque devotione huic Petri Cathedrae, quae certissima est catholicae unitatis tessera. Dum igitur laeti paternoque affectu istaec fidei ei caritatis officia Labacensis dioeceseos excipimus, ei de suo in Ecclesiam et Christi Vicarium obsequio

Pij Papež IX.

Ljubljeni sin! Pozdrav in apostoljski blagoslov! —

Lahko previdiš, ljubljeni sin! kako prijetno tolažilo so Nam v teh prežalostnih časih naznanovanja katoliške edinosti, ker znano ti je, s koliko prizadevnostjo se trudimo le-tó edinost gojiti, množiti, vterjevati. In torej so nam bile, ko zanesljivo znamnje sinovske vdanosti, silo prijetne toliko obilne množice keršanskega ljudstva pri opravljanih tridnevnih, od Nas zapovedanih molitvah, silo prijetno veselje, s katerim so se te slovesnosti opravljale, pa radovoljni darovi, ki jih je tudi ubožno ljudstvo o tej priliki dajalo, bodi si v hladflo v Naših stiskah, ali pa v novo pomoč pri brambi pravic le-téga Svetega Sedeža: še blagši in drajši pa se Nam je vse to zdelo zavoljo tiste vesoljne duhovne zveze z Nami, in zavoljo tiste vdanosti do le-téga Sedeža sv. Petra, ki je naj zanesljivši zastava katoliške edinosti. Veséli tedaj in z očetovsko priserčnostjo sprejmemo te skazovanja vere in ljubezni Ljubljanske škofije in ji za njeno

magnopere gratulamur. Et quoniam vivacitas religiosorum horumce sensuum magna ex parte profecto tribuenda est operi tuae ephemeridis, qua eos ingerere, nutrire, propagare conaris; peculiarem tibi gratiam de egregia hac animorum comparatione habendam esse non ambigimus; ac peculiari propterea laude labores tuos tuorumque sodalium esse prosequendos. Deum itaque rogamus, ut tibi iisque viris sufficiat et addat ad impigre strenueque prosequendum initum pro eius causa certamen; amplamque caelestium gratiarum copiam ad hoc singulis adprecamur. Earum vero auspiciis, ac simul grati animi Nostri paternaeque benevolentiae testem Apostolicam Benedictionem tibi tuique operis sociis, nec non universo huic egregio populo peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 11. Julii 1868 -- Pontificatus Nostri Anno XXIII.

Pius. P. P. IX. m. p.

Pastirski listi.

Ogerski knez-pervostolnik v pisani do duhovstva obravnava božji poklic, ki ga ima katoliška cerkev, da „narode uči,“ ter povdarja vrednost in oblast učivne cerkve. Rezo graja tiste svečenike, kateri malo cenijo učilo, in zlasti keršansko podučevanje mladine v začetnih šolah ter ga drugim prepušajo, ker vsled tega svet začenja tako sebi prilastovati pravico po šolah učiti, kakor bi duhovni nič pri tem ne imeli. Skušanje, cerkvi vpliv v šolah iz rok iztergati, imenuje pervostolnik prizadevanje, da bi se cerkvi živec življenja podvezal. Pisanje dalje zavrača na zmiraj veči nevednost naj potrebnih nankov, na vnémarnost do sv. vere, na psovanja verskih resnic, zasramovanje duhovstva in cele hierarhije (cerkvene vlade), ob kratkem, na brezvero in spačenost. Nasledek tega pa je, da neštevili z vsacega stanú in starosti oslepijo in gredó kakor stekli tistemu strašnemu breznu naproti, kterega bo odperla žalostna smert. S pretresljivimi besedami opominja duhovstvo, da naj vso skerbljivost in trud na to obrača, in se vsake prilike poprime, da se spoznavanje in ljubezen naše sv. vere v duhu in v sercu ljudi zmiraj globokeje vkorenini.

Blagovéstnik

starega zaveta.

Jezus Kristus je ravno tisti večeraj in danes in vekomaj. Hebr. 13, 8.

16. David.

Rojen je bil David v Betlehemu; Jezus Kristus tudi. — Prijeten je bil David Bogu, kateri si ga je bil izvolil za preroka in kralja svojemu ljudstvu: Kristus Gospod je bil naj prijetniši Bogu, kateri ga je bil dal za kralja in preroka ali učenika vsemu človeštvu. — David je bil izbran, da je preganjal kalne, nemirne misli Savlu, kadar se ga je bil polastil hudoben duh: Jezus Kristus je bil izbran, da prežene hudobne duhove ter razdene njihovo kraljestvo. — David gre s palico in pračo v rokah nad velikana Goljata, kateri je skozi 40 dni zasramoval vojno izraelsko: s križem na rami je šel Kristus nad satana, vladarja tega sveta, ki ga je 4000 let imel v oblasti. — Goljat zasmehuje Davida in zaničuje njegovo dozdevno slaboto: hudič in hudobni svet za-

sposhtovanje do Cerkve in Kristusovega namestnika prav posebno srečo vošimo. In ker je živost teh verskih čutil gotovo precej pripisovati prizadevanju tvojega časnika, po katerem se trudiš take občutke buditi, gojiti, razširjati, torej ne dvomimo, da ti gre posebna zahvala za tako izverstno ravnanje duhov, in da zavoljo tega tvoje in tvojih tovaršev delo posebno hvalo zasluži. Kličemo tedaj k Bogu, naj tebi in njim moč deli in zvikuje, da za reč Božjo začeto vojsko marljivo in serčno vojskujete; in za to vsim prosimo preobilnih in obširnih nebeških milost. V njih zastavo in ob enem v poroštvo Naše hvaležnosti in očetovske blagovoljnosti pa tebi, tovaršem tvojega dela, in ravno tako vesoljnemu temu izverstnemu ljudstvu s posebno ljubeznijo Apostoljski Blagoslov podelimo.

Dano v Rimu pri sv. Petru 11. m. serp. 1868 — v tri in dvajsetem letu Našega papeštva.

Pij Papež IX. s. r.

smehuje dozdevno slaboto Kristusovo ter križ njegov zove norost. — Davida je preganjal Savl, kteremu je vendar le dobrote skazoval: Kristusa je preganjal judovski in sicer hudobni svet, dasi ga je blagoslavljal s samimi dobrotami. — David kaže Savlu nasprot le krotkost in poterpljivost: Kristus ravná s svojimi preganjavci z vso mogočo krotkostjo in poterpežljivostjo. — Dvakrat zanesse David svojemu sovražniku, ki ga je hotel umoriti: Kristus je molil na križu še za svoje sovražnike, naj jih nikar ne zadene sodba božja. — David gre zavoljo grehov svojega sina ves žalosten jokaje čez potok Cedron tje na Oljsko goro: in Kristus je šel, poln prebitke žalosti zavoljo grehov človeških, čez potok Cedron na Oljsko goro. — Davida spremlja na britkostni poti kerdelce zvestih služabnikov: in Kristusa spremljuje tudi le malo učencev na poti v terpljenje. — Davida zasramuje v bridkosti njegovi Simej: Kristusa na križu zasramujejo Judje. — Ahitofel, kateri je bil izdal Davida, se obesi ves obupan, ker je bil zaničevan: Judež, izdajavec Kristusov, se obesi iz obupanja, ker je bil zaveržen v Jeruzalemu. — David se verne zmagovit in poklonijo se mu podložni: Kristus je šel zmagoslaven iz groba in klanja se mu vesoljni svet. — Po več kot 30 letnem poniževanju, natezanji in terpinčenji spoznajo na zadnje vsi Jakobovi otroci Davida za svojega kralja: po več kot 30 letnem poniževanju in mučenji spoznajo naposled Jezusa za kralja vseh kraljev; stoletja pozneje ga molijo po vsem svetu, in na koncu dni sprejamejo judje njegovo sveto postavo. —

17. Salomon.

Salomon se pravi to kar miroviti, mironosni (miroslav): Kristus Gospod je pravi Miroslav, ki je svetu zopet dal zgubljeni mir. — Salomon je, povzdignjen na prestol svojega očeta, mirno vladal nad premaganimi sovražniki njegovimi: Kristus Gospod vlada, povzdignjen na desnico svojega Očeta, nad svojimi sovražniki, ktere mu bo dal poslednjič Oče za podnožje. — Salomon je zidal Gospodu prekrasen tempelj, ki je bil podoba nebes in zemlje: Kristus je svet, ki je bil pred skor grozovinsk tempelj malikovavski, spremenil v tempelj pravega Boga. — Judje in ajdje (poganski Tirci) so se zedinili pri zidani tempeljna Salomonovega: judje in ajdje se zedinjajo, da se vstanovi cerkev Jezusa Kristusa, tempelj pravega Boga. — Salomon sam je vabil tujce,

naj pripomorejo njegovemu ljudstvu pri tem velikanskem delu: Kristus Gospod je poklical pogane, da z Judi vred postavijo veliko poslopje sv. cerkve. — Salomon je vložil na dno tempeljna velikotne temeljne kamne: Kristus se sam imenuje svoje cerkve temeljni kamen, na katerem se kakor duhovni kamni opirajo in kviško povzdigujejo Peter, aposteljni in drugi verniki. — Na glas o Salomonovi modrosti popusti kraljica iz Sabe svoje kraljestvo, da bi slišala modrega Salomona: na glas o modrosti evangelija Jezusa Kristusa popustijo narodi ne-spametno malikovavstvo in prihajajo, da poslušajo modrost evangeljsko. — Kraljica iz Sabe prinese Salomonu obilnih daril: narodi, sprejemši sv. evangelij Kristusov, prinesó svoje serca in svoje zaklade v dar svojemu Gospodu.

Mihec Magone.

(Dalje.)

Poglavje III.

Pritežnosti in duhovno prenovljenje.

Naš Mihec je bil že mesec dni v Salezijanišu, in vsako opravilo mu je moglo v to služiti, da je ložej čas pregnal ali potratil. Bil je srečen, ker imel je priložnost skakati in se razveseljevati, ne da bi bil prevdaril, da prava zadovoljnost mora izvirati iz pokojnega serca, iz miru vesti. Neprevidoma pa začne Mihca zapušati tisto gnanje za igračami. Sem ter tje je bil viditi zamišljen, nič se mu ni prav ljubilo, ni se vdeležil igrač, razun le kadar so ga klicali. Tovarš, ki mu je bil za varha, je to spazil, iskal priložnosti in nekega dne ga tako-le nagovori:

— Dragi Magonče, nekaj dni je, kar ne vidim več tako dobre volje na tvojem obrazu; ali si ne mara bolan?

— O bolan pa prav nič ne!

— Od kod tedaj izvira ta otožnost?

— Ta otožnost izvira od tod, ker vidim, kako lepe čednosti skazujejo moji tovarši. Da jih vidim vesele, da jih vidim moliti, vidim hoditi k spovedi, k sv. Obhajilu — to me dela zmiraj žalostnega.

— To mi je čudno, kako bi pobožne opravila družih bile tebi vir otožnosti?

— To je lahko umeti: moji tovarši, ki so že dobri, vero v djanji skazujejo in prihajajo še bolj dobri; jaz pa, ki sem potepuh, se ne morem tega vdeleževati, in to me hudo vjeđa in dela mi velik nepokoj.

— O ti béba, ti! Ako ti sreča tovaršev dela zavidnost, kdo ti brani njih zgled posnemati? Ako imaš grizenja na vesti, mar ne moreš iz njih izkopati se?

— Izkopati se.... izkopati se.... to je kmali rečeno! ali ko bi bil ti v moji koži, bi li tudi tako govoril?... to izgovorivši je pobesil glavo v znamenje, da je bil užaljen in pretresen, in bežal je v žagrad (sakristijo).

Njegov prijatelj gre za njim, in ko ga doteče, mu reče: ljubi moj Magonček, zakaj pred menoj bežiš? povej mi, kaj ti je; kdo si vé, morebiti ti bom mogel pomagati?

— Je že prav; toda jaz sem ves v zadregi.

— V kakoršni koli zadregi si, se dobi pomoček, da se iz nje rešiš.

— Kako čem miren biti, ki se mi zdí, da imam tri sto hudobnih duhov v sercu?

— Le vmiri se; pojdi k spovedniku, razodeni jim svojo vest; povedali ti bodo vse, kar bo potrebno. Kadar koli nas kaj obteži, vselej tako storimo; in ravno zato smo zmiraj veseli.

— To je že prav, toda... toda..., nato je jok spustil. — Pretekli so še nekteri dnevi, in otožnost se

je narasla v žalost. Igrače so mu bile zoperne; smeha mu ni bilo več na obrazu; velikrat so bili tovarši z dušo in s telesom v kratkočasih, on pa se je umaknil v kot in je premišljeval, prevdarjal, in včasí se jokal.

Jaz sem vse vedil, kar se je z njim godilo, torej sem mu nekega dne naročil priti in sem mu tako-le govoril:

— Dragi Magonče, rad bi te nekaj nagovoril; pa ne imel bi rad, da bi mi ti odrekel.

— Le povejte, je goreče odgovoril, le povejte, storil bom rad, kar koli mi zapoveste.

— Hotel bi, da bi mi ti dopustil malo v tvoje serce pogledati, in mi razodel, od kod je tista otožnost, ki te terpinči že več dni.

— Res, res je, kar pravite, pa... pa jaz sem ves zmešan in pobit, — ne vé, kaj početi. Po teh besedah se je na glas zajokal. — Pustil sem ga, da se je nekoliko izjokal, potem mu rečem v šali: Kaj! si ti tisti general Miha Magone, glavar vsega karmanjolskega kardela? Kakošen general si ti! ali nisi več zmožen z besedami dopovedati, kaj ti dušo stiska?

— Rad bi povedal, pa ne vé, kako bi začel; ne vé, kako povedati.

— Povej mi le besedico, drugo bom jaz povedal.

— Vest me peče.

— To mi je dosti; že vse vem. Potrebno je bilo, da si mi to besedo rekel, da ti morem jaz drugo dopovedati. Za zdaj nočem segati v reči tvoje vesti; samo vodila ti bom naznanil, da zamoreš vse poravnati. Poslušaj tedaj: ako je tvoja vest mirna, kar tiče poprejšnje reči, pripravi se samo na dobro spoved ter razloži, kar se ti je hudega primérilo od zadnjikrat ko si bil pri spovedi. Ako si pa iz strahu ali iz drugega vzroka kaj izpustil, da se nisi čisto spovedal, ali sploh — če veš, da je ktera tvojih spoved iz kakoršnega si bodi pogreška bila pomanjkljiva: v taki okolišini ponovi spovedi od tistega časa, ki si si svest, da si bil opravil še dobro spoved, in spovej se vsega, kar koli bi utegnilo tvojo vest nepokojno delati.

— Ravno v tem je moja pritežnost. Kako se bom spomnil vsega, kar je že več lét nazaj bilo?

— Vse prav lahko opraviš. Povej samo spovedniku, da imaš nekaj popraviti v svojem pretečenem življenju, potem bo on snoval nitko tvojih pogreškov, in velikrat ti ne bo drugega reči, razun da, ali da ne, in kolikrat si to ali to zagrešil.

(Dalje nast.)

Tri mesce na Jutrovem.

XXVII.

(Patrijarhove naprave v Bejt-Džalli — cerkev, mladenšnica. Množenje katoličanov in greško nasprotovanje. Velika maša. Kosilo pri patrijarhu; Ratisbon, Perpignan in deklamovanje; napitnica patrijarhova in narodnosti. Vernitev v Betlehem. Svetiša pod cerkvijo Marije Device: sv. Evzebija, sv. Jeronima, nedolžnih otročičev, sv. Pavle in sv. Evstohije, sv. Jožefa. Kapela Jezusovega rojstva ali štalica in njene znamenitosti. Gerška cerkev in cirilica; ruski duhoven.)

Devetega mal. serpana. Ta dan sem odmaševal pod zemljó na altarji sv. Jeronima, blizo mestica Kristusovega milostnega rojstva ali štalice. Popis teh krajev kmali nasledva, zdaj moram načrtovati našo pot v Bejt-Džallo. O poli osmih se odpravimo iz Betlehema nekako proti večerni strani, kmali pridemo v dolino in v prijazen log oljčnatega drevja, in le nekoliko višej je patrijarhov dvor, mladenški vstav in cerkev. Poklonivši se častitemu patrijarhu in poterdivši se s kavo smo pogledali lepo novo baziliko, zidano v podobo križa bizantinske šege iz samega rezanega kamna. Podobna je nekoliko Ternovski v Ljubljani, pa spomina vredno je, da kora nad stranskima kapelicama sta tako izpeljana, da sta altarja v eni ridi z licem korov ali parapetov;

altarja sta tedaj nekoliko naprej, opersje korov pa je nekoliko nazaj umaknjeno, kar se kaj lepo podaje. Cerkve je brez ometa in ima lepe malane okna. Mladenčnica je imela med 20 in 30 mladenčev v raznih šolah in različne starosti, ki so vsi domačini, ker patrijarh želi sčasoma domače duhovstvo odrediti za olikovanje svete dežele. Kake tri leta poprej je bil ta vstav dogotovljen z mnogimi stanovanji in ima nekako samostansko podobo. Vse je prav vkusno na prijaznem homcu nad ravno omenjeno dolino Vadi-Ahmed, ktera je prijeten log z neštevilnimi oljkami. Katoličani se množijo, in vse se čedalje bolj olikuje in obdeluje; v kratkem se jih je bilo 350 spreobrnilo k katoliški veri, ki so bili poprej razkolniki. Greški razkolniki, ki povsod nasprotujejo katoličanom, so kar precej tudi sami jeli vstič katoliške cerkve zidati svojo lastno cerkev, in ker imajo obilno pomočkov, se je bati, da katolištvu ne bo brez škode.

Pri naslednji véliki maši, ki je terpela z naprejšnjimi molitvami (horae) in napravljanjem vred poltretjo uro, so semeniški z duhovstvom vred stregli, pa tudi izmed nas smo se duhovni opravila vdeleževali, oblečeni nekaj v mašnih plajših, nekaj v dalmatikah. Tudi ljudstva je bilo precej v veliki cerkvi. Obnašanje je bolj po jutrodeželsko, ne tako mirno kakor pri nas.

Pri naslednjem kosilu je bilo kacic 40 oséb pri podolgastih mizah po obeh krajih. Kaj vesela družba je bila. Jaz si štejem v posebno srečo, da sem sedel ravno nasproti znanemu konvertitu Alfonsu Ratisbonu in sem zamogel marsikaj z njim govoriti. Patrijarhov duhoven čast. gosp. Nikola Perpignan, doma iz Grecije, je pri mizi patrijarhu na čast deklamiral prav mično latinsko poezijo, ki jo je bil sam zložil. Ta je ravno tisti silo zmožni in učeni gospod, ki je na véliki petek poprej tako čversto in prepričavno zoper razkolništvo pridigal v cerkvi Božjega groba. Med napitnicami je bil patrijarh tudi za Avstrijo spomina vredno resnico izrekel: „Da katoliška cerkev nima namena narodnosti bloditi in mešati, temuč v Kristusu jih zediniti...“ Narodnosti v Kristusu zediniti — kako lepa je ta misel! Povej kdo, če vé, močnejši steber tudi za časni prid vsake države, kakor je ta, pa blagši in terdnejši vezilo za srečo med narodi!

Po kosilu smo se zahvalili mil. g. patrijarhu ter se vernili nazaj v Betlehem, razveseljeni zavolj tega, kar smo zopet novega, veselega in zanimivega vidili in slišali, in zadovoljni smo prebili tretjo in zadnjo noč v preljubem Betlehemu.

Popisati moram zdaj pa še Jezusove jaslice in druge podzemeljske kraje, ki smo jih posebej obiskali in ogledali. Iz kapele sv. Katarine ali latinske cerkve, kakor sem že rekel, derži pot med raznih svetih prostorov v duplino Jezusovega rojstva. Kakor v Jeruzalemu k svetišem, tako imajo tudi tukaj očetje frančiškani skoz leto vsak dan procesijo k mestu Zveličarjevega rojstva ter po naj imenitnejših svetiših molijo in pojejo.

Gremo tedaj skoz vrata iz cerkve sv. Katarine po 20 stopnicah v zemljo in pridemo do groba sv. Evzebija, učenca in neločljivega tovarša sv. Jeronima, ki je bil domá iz Kremone na Laškem in je eno leto po smerti sv. Jeronima v Betlehemu umrl (l. 421). Dalje gremo nekoliko v stran k grobu sv. Jeronima; potlej k altarju svete Pavle in njene hčere sv. Evstohije, ki ste bile svoje dvore in bogastva v Rimu zapustile ter ste pri jaslicah Gospodovih živeli edino za Bogá in njegovo poveljevanje. Med drugim ste bile ustanovile tri ženske samostane na Betlehemske. Ogledali smo potem sobico z altarjem, kjer je cerkveni učenik sv. Jeronim kacic 38 lét pokoré se premišljeval, molil, sv. pismo prestavljal in razlagal, pa gotovo ne v pomenu

kakor dandanašnji liberalci. Pri tem altarju sem imel srečo tudi sv. mašo opraviti, in to me posebno veseli, ker od davno že imam prav posebno češenje do tega vélikega učenika. Nato se vernemo nazaj proti severu k altarju nedolžnih otročičev, pod katerim je jama, kamor so bile neki njih koččice spravljene. Poslednjič je še altar sv. Jožefa, meni se, da na tistem mestu, kjer je dobil od Boga povelje: „Vstani, vzemi Dete in njegovo Mater in beži v Egipt.“

Gredé od altarja sv. Jožefa še precej stopinj dalje stopimo v naj imenitnejši kraj v Betlehemu, namreč v kapelico Zveličarjevega rojstva, hlevac ali štalico. Ta imenitna štalica je od večera proti jutru nekako 20 stopinj dolga in 5 stopinj široka; skrivnostni kraji so na koncu proti jutru, ki je nekoliko širji. Ondi je prvič mesto rojstva, nad katerim je greški altar. Pod altarjem je v zvezdi na podolgovati marmorni ploši latinski napis: Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est. Tukaj je bil iz Marije Device rojen Jezus Kristus. Ta altar, kakor že latinski napis priča, je bil v posesti katoličanov, pozneje pa so ga jim vzeli razkolniki, kakor toliko družih svetiš, in latincem še maševati ne pusté na njem. Tako pa so razkolniški greki prenapeti, da so bili l. 1847 zvezdo z latinskim napisom s silo iz tla izderli, da bi bili latinski spominek pokončali, ki je očitna priča, da kraj gre latincem in ne grekom; toda sultan je ukazal na svoje stroške plošo z napisom nazaj vdelati, samo da je zdaj zvezda na okrog iz raznobarvenih kamničev, in ne iz srebra, kakor poprej. Temu altarju nasproti proti jugu so jaslice, v ktere je bilo božje Dete položeno ko so ga pastirji molili. Te jaslice so dolbina v živi skali, prave jaslice pa, ali kar je bilo lesenega, so bile l. 642 prenesene v Rim in so zdaj v cerkvi Marije Snežnice. Vse te jaslice pa so petere skupaj sklenjene deske, očernele od starosti, ki jih je bila cesarica Helena s srebrnimi ploščicami obdala. Premajhen in prenizek je ta prostorček, da bi se na njem maševalo, torej imajo latinci le malo dalje od greškega altarja svoj lastni altar ss. treh Kraljev, kjer so Modri od Jutra Zveličarja molili, in na katerem tudi mašujejo. Ta dva kraja sta tedaj naša in tukaj sem tudi jest maševal. Vse naše svetišje je za 3 stopinje nižje, kakor drugo. Vse svetišje je z mnogimi svetilkami razsvitlovano, ki gorijo noč in dan. Sicer so tla in stene te pečine oblečene z marmorjem. Stene s poveršjem je k temu še ogernjeno vse skozi s preprogami, ki so pa že močno ostarele, toda razkolniška nevošljivost ne dopusti katoličanom, da bi jih z novimi domestili. Kolikor z večji priteznostjo pa katoličani že v Palestino in potem do naj imenitnejših svetiš prihajajo, s kolikor večji silo se jim jemljejo svetiša, toliko dražji jim je spomin na nje bil, je, in bo do konca sveta. Drugi izhod in vhod v kapelico Kristusovega rojstva so dvoje stopnice iz greške cerkve v tla, katerih ene imajo 16, druge 13 štapelj. Po teh namreč se navadno hodi v to svetišje. Ven gredé smo ogledali greško cerkev in tudi njeno prezbiterijo za altarjem, ki je nekako podobna korom za altarjem po kapucinarskih cerkvah. Začnem pa ondi pregledovati knjige in najdem med drugimi tudi prelepe mašne bukve v cirilici; božja služba se namreč zaporedoma opravlja v cirilskem, greškem in arabskem jeziku. Serčno bi me bilo to veselilo, ko bi bili greki zedinjeni; razkolništvo pa vse skali. Toda kar zdaj ni, gotovo enkrat bode. Greški duhoven iz Rusije je bil priljuden; pravil je, da je že 15 let tukaj. Spet tedaj se nam na to izhaja, kakor so nas mil. škof Slomšek naučili: „O sveta brata Ciril in Metod: za nas Boga prosita!“ -- Tudi nekaj dražih podob smo ondi vidili.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Novomašniki.) Jutri (1. avg.) bodo naslednji čast. gg. za mašnike posvečeni: Fr. Černalogar iz Višnjegore, ki bo pel novo mašo 9. avgusta v Višnjigori; J. Golob iz Šmartna pri Kranji, nova maša 2. avg. pri sv. Petru v Ljubljani; Jan. Kilar iz Loke, nova maša 9. avg. v Loki; Jan. Kobilca iz Ljublj., nova maša 9. avg. v farni cerkvi pri čč. oo. frančiškanih v Ljublj.; Dav. Meš iz Kranja, nova maša 9. avg. v Šent-Rupertu na Dolenskem; Janez Pintbah iz Rateč, nova maša 16. avg. v Ratečah; Alojzi Puc z Jesenic, nova maša 2. avg. v nunski cerkvi v Ljublj.; Ant. Škufca iz Štange, nova maša 9. avg. v Štangi; Fr. Štupica z Berda, nova maša 3. avg. v nunski cerkvi v Ljubljani. — Iz 3. leta: Ant. Hočevnar iz spodnje Hrušice pri Ljubljani, nova maša 9. avg. pri sv. Petru v Ljublj.; Juri Jaklič iz Stare cerkve na Kočevskem, nova maša 16. avgusta ravno tam; Jan. Lapajne z Vojskega, nova maša 2. avg. v farni cerkvi čč. oo. frančiškanov v Ljublj.; Fr. Schweiger iz Černomlja, nova maša 16. avg. ravno tam.

— Iz pisma nekega Slovenca v Ameriki do njegovega prijatla na Kranjskem naj povzamemo sledeče verstice:

„Gospod Trobec mi jako dopadajo; njihovih lepih zmožnosti in prizadevanja za čast Božjo in blagor duš ne bi mogel zadostno in po zasluženji popisati. Ponižen in pohleven gospod so, ves vnet in goreč za misijonsko reč, nevtrudljiv v spolnovanji svojih dolžnost itd. itd., tako da smem po pravici g. Trobca imenovati čast Slovenije, ponos Slovencev v Ameriki; Kranjsko naj se veseli, da ima tako čverstega sina misijonarja v daljni Ameriki. Smete mi verjeti, da ta hvala ni pregnana. — G. Trobec imajo veliko opraviti v svojem težavnem misijonu, ki šteje, če se ne motim, 7000 katoličanov, in morajo se končati, ako ne dobijo kmalo pomočnika. Malo je mašnikov v Ameriki, ki bi imeli tako truda polno življenje kot g. Trobec.“ —

— **Posnetek iz pastirskega lista mil. škofa ljubljanskega** do čast. duhovstva zastran novih postav. — Pisanje skazuje najpred božji začetek svete cerkve in torej zastavo ali vzrok naše vere, vere v večno Besedo, ki se je včlovečila in je med nami prebivala. Njeno veličastvo se je razodevalo v besedi in v djanji kakor luč. Veliko pa jih je bilo neprijatlov luči in torej niso poslušali glasú, kateri je vse vabil, da naj išejo mirú svoji duši in ga najdejo. Gospod je apostelnom zapovedal cerkev razširjati ter jih je zagotovil, da „bo zveličan, kdor bo veroval in bo keršen, pogubljen pa, kdor ne bo veroval.“

Aposteljni so po vsem svetu vero oznanovali, toda judje in neverniki so se že takrat nad njo spotikali in spolnovalo se je, kar je božji učenik napovedal: „vse jih je sovražilo;“ — „britkost so imeli na svetu.“ Vendar pa judovstvo in paganstvo nič ni premoglo zoper cerkev, ker je „Kristus bil svet premagal.“ Zato pa tudi vsi svet premagajo, kateri verujejo v Jezusa Kristusa in so v Bogu prerajeni. Pri ti vojski dostikrat Gospod na videz spi. Sv. apostelnju Pavlu je Gospod sam spričevanje dal, da je izvoljeno orodje Božje, ki bo njegovo ime pričal pred neverniki, kralji in Izraelovimi otroci; spričevanje tega izvoljenja pa bode „preganjanje in britkost.“ To se je res spolnovalo, kakor apostelj piše: „preklicujejo nas, . . . preganjajo nas, . . . preklinjajo nas . . .“ Apostelj pa je rad terpel, ker ravno to je bilo moč: „kadar sem slab, sem močan!“ Prav v tem je pa tudi rešeno prašanje, zakaj odrešeni in izvoljeni pogosto toliko terpé. Naj bolj junaški kristjani so bili ob časih preganjanj, in naj hitrejša se je takrat vera razširjala. Kadar so oblastniki tega sveta spoznavanje Kristusa s svojo prijaznostjo plačevali, vernikom

vpliv in častne službe delili, se je v cerkev Kristusovo spačenost veliko bolj vgnjezdovala, kakor pa o preganjanji. Z zunanjim krotanjem se sicer marsiktere zunanje pohujšanja in zapeljivne zvijače zavračajo; uči pa skušnja, da zunanja sila znotranje gnjilobe ne more za stanovitno ubraniti . . . Vse časo mine, kraljestva pa zginejo zlasti po nravni spačenosti podložnih. Ako se na dolgo in široko zgublja spoznanje pravičnega postavodajavca, ki v nebesih kraljuje, ako človeški postavodajavci vso modrost hočejo le sami iz sebe zajemati, in zaničujejo vire, ki pretečene tisučletja čisto do terdnega pričajo, da je v njih moč življenja: takrat se v leskeči dvorani med hrušem mesenega veselja prikaže perst strahú in nesreče na steni in naznani konec slepivnega veličastva. — Kteri pa na Gospoda zaupajo, obnavljajo svojo moč, se ne utrudijo delati in terpeti za Gospoda: sej vedó, da ni zastoj. —

Bratje v Kristusu! Tudi nam nestanovitnost človeškega duha odteguje tisto pomoč v našem poklicu, ktere nasledke smo mnogoterno nahajali prav blagovite. Ali nam jezato obupati? Ne! Kristus apostelnom ni veleval na mogočne tega sveta zaupati, ko jih je poslal po svetu, ne z njih pomočjo kraljestva Božjega razširjati. Rekel jim je velikoveč: Izročevali bodo vas sodbam, pred poglavarje in kralje bodo vas gonili zavoljo mene. Ako so hišnega gospodarja belcebuba imenovali, koliko bolj bodo njegove domačine? Kolikor bolj se nam človeška pomoč odteguje, toliko bolj pri Bogu pomoči isimo, toliko bolj živo pomnimo njegove obljube, ki pravi: Lejte, jest sem pri vas vse dni do konca sveta . . . Mi vsi, ki smo pri kerstu očišeni in posvečeni, smo Eno telo, ktereга glava je Kristus, in telo je katoliška cerkev, ki jo je Kristus pridobil in stvaril s svojim včlovečenjem, smertjo, vstajenjem, vnebehodom in izlitjem sv. Duha, ki jo zedinjeno ohrani in s svojim djanjem prešinuje in vlada. Mi smo udje tega posvečenega telesa . . . Ta poživljavna zveza med Kristusom in njegovo cerkvijo ima na zemlji svoj poobraz ali posnetek v zvezi moškega in ženske v zakon. Zveza med Kristusom in njegovo cerkvijo, ta prvotna podoba svete ljubezni, je vir vsega posvečevanja; sveta mora biti tudi zemeljska podoba une nebeške prvotne podobe, ker na tej natorni podlagi se mora na zemlji v človeškem rodu una prvotna podoba ven in ven kazati. Zakon vedno daje dorast k doverševanju nebeškega prerajejanja. Torej sv. Pavel to dvojno zvezo — v prvotni podobi in v posnetku — imenuje veliko skrivnost, ki se vresniči pa tudi razumeti dá le v Kristusu in v njegovi cerkvi. Kdor ne pozná Kristusa in njegove cerkve, on tudi te duhovne strani zakona ne pozná. Le v tem pomenu morata zakonska svojo zvezo razumevati, da bo ta njuna zveza kazala nebeško prvotno podobo; k temu pa potrebujeta posvečenja in poterjenja od Duha Kristusovega. Cerkev je torej od začetka zakon imela za tako opravilo, ki gre v njeno posebno skerb in oblast. Ko so posvetne kraljestva postajale keršanske deržave, je zakonsko postavodajstvo veči del ostajalo v cerkveni oblasti, kar se samo po sebi razume. Kdor bi pa iz tega hotel izpeljevati, da je cerkev le po dopušenji svetnih oblastnikov zakon katoličanov svojem postavam podvergla, bi razodeval nevednost v zgodovini. Cerkveni tridenški zbor je v tej reči določila dal, katerim se mora vsak katoličan podvreči. (Konec nasl.)

— Po mestu malik letí, čes, da je pri zrelotni preskušnji g. profesor povestničar vprašal učenca: Warum hat die Vorkehrung die Türken nach Europa geführt? Učenec pomišljuje, in profesor mu pomaga: Wäre sonst der Protestantismus zu seiner gesetzlichen Anerkennung gekommen? O. Nein. — Prof.: Also sehen Sie; darum! — Ist aber die Geschichte über Peter von Amiens wahr?

O. Nein. — Prof.: Es ist nur eine Fabel itd. — To se je neki vpričo duhovnega g. šolskega svetovavca govorilo. Da sta oba učena gospoda v tem ene misli, bi bilo pregrešno misliti. —

Iz Kroke. — Že je leto, kar smo zvedili veselo novico, da mislijo naš vis. čast. rojak fajmošter in korar stolne cerkve v Ljubljani gospod Jožef Zupan v našo farno cerkev nov križev pot darovati, ki bo ravno od tega malarja, ki ga je delal v Ljubljani v stolni cerkvi, in bo ravno s takimi podobami, kakor je v stolni škofijski cerkvi v Ljubljani, kar jim bo mnogo stroškov prizadjalo. Naša fara bi pri sedanjih slabih okolišinah ne bila nikdar mogla doseči tacega križevega pota, kakor ima ta biti. Pa glej! ni še ta dar slavnega gosp. rojaka od malarja izdelan, že nam je drugi dar od njih došel. Znano je naši in tudi sosednjim deželam, kakošen hrup so gnali sitni nasprotniki zavoljo pridige, katero so imenovani naš gospod rojak imeli v oznanovanje Marije Device, 25. sušca t. l., katero pridigo so uni mnogoterno razkladali in z lažmi obkladali, ker je koj niso hotli nikomur pisane izročiti. Ker so jim pa njih prijatli svetovali, da naj dajo pridigo v natis, so to tako storili in so čiste dohodke poprodanih pridig zopet za našo faro namenili, za olepšanje altarja Matere Božje milostljivega serca. Tukej se je skazalo, kako je pregovor resničen, ki pravi: „Človek obrača, Bog pa oberne.“ Nasprotniki so mislili, kdo vé, kakošno hudo bodo napravili gospodu s tožbami in lažmi, ktere so poganjali; pa vse drugač se godi. Natis za pridigo je mogel že v tretje ponovljen biti, namesto sramote, katero so namerjali, pa dohaja čast in hvala tudi iz družih krajev, pri vsem tem pa še tak lep dar za našo romarsko cerkev, ktera je bila že močno zamazana in se ravno zdaj lepša iz tako lepih doneskov, ker pridige so se predajale po 10 kr., toda dobili so za nekatere iztise 20, 5, 2, 1 gl. od dobrotnikov. Ker je tudi podoba Matere Marije zdaj v Ljubljani pri častitih gospodih Uršularicah, da jo bodo na okrog olepšale, kar bo moč, se nadjamo veselega dneva takrat ko nam jo zopet nazaj pripeljejo. Mislimo, da bodo takrat, pokazali Kropčanje, kako goreči častivci so ljube Matere Marije, Kraljice nebes in zemlje in naše pomočnice v življenji in v smerti. Omenim naj še to, da razun mnogih dobrót, ktere so naš prečastiti rojak že za cerkev storili, so se tudi naših revnih spominjali, katerim so že obilno pomoči naklonili; torej naj smem reči: Hvala preserčna! Bog jim obilno obilno plačuj! —

V Kolovratu, 14. mal. serp. — Tretjo binkoštno nedeljo ali v dan sv. Alojzija, kakor pogosto drugod, so tudi pri nas sprejeli mali šolarčki in šolarice prvo sveto obhajilo. Kaj ginljivo se je to sv. opravilo veršilo. Otročiči so se sošli v šolski sobi. Od tod so bili spremljani med veselim priterkvanjem v cerkev. Pobožno-sladke solze so se utrinjale marsikomu iz oči, posebno staršem, ki so vidili svoje male, nedolžne otročiče tako veselo stopati pod krilom šolskega in družih banderc proti cerkvi. Persi so jim kinčale lepe podobce Marijnega čistega spočetja ali pa mali križci. Čez roko pa je visel slehernemu bel pertič kot spominek snežnobeke kerstne nedolžnosti. Kako se jim mili obrazci razsvetlujejo, nedolžna serčica razširjujejo, ko se med veselim veršenjem orgel bližajo Njemu, ki male nedolžne tako ljubeznjivo k sebi vabi in kliče. Kako hrepené, kako serčno želijo skoraj skoraj zediniti se z Njim, ki jim že zdaj toliko nedolžnega veselja, toliko nebeške radosti napravlja, predno so se z Njim sklenili. Pri pridigi se jim je razlagalo in v posnemanje priporočevalo življenje angelskega mladenča sv. Alojzija. Ginljivo je bilo viditi otročiče, ki so pri govoru ravno pred sv. ohhajilom na ljubeznjivo resnobno vprašanje dušnega

pastirja, „kaj pomenijo njih čez roke viseči snežnobeli pertiči,“ tako milo pogledovali zdaj pertiče, zdaj mašnika. Po skupnem obujenem žalovanji in ponovljenji kerstne obljube so prejeli težko pričakovanega in tako serčno zaželenega Jezusa pod podobo kruha. Z malimi vred je pristopila k Božji mizi tudi druga že bolj odrašena mladina, starši, bratje, sestre in mnogo družega ljudstva, tako da je bilo vsih skupaj pri ti slovesnosti obhajanih kacic sedemdeset vernih. Po sv. opravilu so imeli šolarčki in šolarice malo predkosilce. Popoldne so bile pete litanije, pri katerih so prav iz dna hvaležnega serca veselo pripevaje priporočali se nebeški Kraljici: „O Marija, naša Mati, prosi Ti Boga za nas; k Tebi hočmo pribežati, zdaj in zadnji čas.“ — Tretjo nedeljo za tema ali četrto pobinkoštno smo imeli na mertvaškem odru svojega gorečega dušnega pastirja, ki so skozi celih 20 let v tem težavnem goratem kraju pasli ovčice kolovraške, silno raztresene fare. Umerli so v petek 26. roznika, v osmino presv. serca Jezusovega, do ktereга so posebno češenje imeli. Ta dan so jih v bratovščino serca Jezusovega in Marijnega zapisali in vsaktero nedeljo so na prižnici k enemu teh serc še posebej kaki očenaš molili. Posebno milost so od Boga imeli, da v svoji dolgi in hudi bolezni, v kateri so veči del, proti zadnjemu pa popolnoma zmešani bili, so se vendar skoraj vsih spominjali, ktere so kdaj, akoravno po svoji duhovski dolžnosti svarili. Vse te so poklicali in se lepo poslovali. Ni ga bilo tako terdega, tako oterpnjenega, da se ne bil pri ločitvi razjokal. Res, človek, ako bi tega sam ne skušal, bi skoraj ne verjel, da med tako daleč od mestne, mnogotero okužene sape ločenimi hribovci se najdejo tolikošni nasprotniki svojih dušnih pastirjev, skoraj bi rekel prav marsikteri neotesani brezverci. Kakor poprej v življenji, tako so tudi zadnje trenutke neprenehoma molili. Posebno ljuba bila jim je med drugimi tudi molitev: „Prečastita nebeška Kraljica itd.“ Pokopali so jih v nedeljo ob 10 prečast. dekan g. J. Toman, ki so od velike noči že tretjega fajmoštra materi zemlji izročili. Jaz pa v imenu farmanov rečem: Bog Vam poverni vse, kar ste nam dobrega storili! Pozabiti Vas nikdar ne moremo, kajti darovali ste nam vse svoje dušne in telesne moči. Še celo zadnje trenutke niste nas pozabili, ter ste fari svoje žule, ves svoj trud darovali, namreč lepo svoje posestvo. Naj Vam Kristus Jezus poverne vse to jezerokrat! Z Bogom, dokler se ne vidimo v boljši deželi.

Novigrad v Iliriji, 12. julija 1868. — Ne preklinjaj in ne izdajaj! Posvečuj praznik, da si jeze Božje na glavo ne nakoplješ! Spoštuj očeta in mater, da ti bo dobro na zemlji. — To ti Vsegamogočni še neprenehoma s Sinaja oznanuje. Bog sicer dolgo čaka in prizanaša, pa zadnjič vender le udari. Glej spričbo:

Nesrečen človek, oče več majhnih otrok, je kos za kosom zemlje prodajal in zapijal, staro mater, uboge otročiče in ženo pa stradati in vsega zlega terpeti pustil. Večkrat mu je kdo to gerdo zapravljevost očital, posebno ga je stara mati svarila, lepo in osorno, priljudno in nepriljudno, in tudi — varuj se otroci materne kletve — zaklela. Vse zastonj! Bog sam ga opominja. Že predlanskim, ko je svojo mater le gerdo s strelo preklinjal, mu na paši v kravo strela udari in jo ubije. Ravno tako tudi telico. Spet drugo leto mater gerdo preklinja, da bi jo h... vzela; druga krava si nogo ulomi, ob njo je. Memo grede mu tudi jest pravim: „Glej, prosil si, da bi h... mater vzela, pa rajši je kravo.“ Nesreč še ni zadosti. Lani pri gerdem izdajanji in rotenji mu lepa žival pri hiši pogine. Uboštvo in nesreča mu vedno huje na vrata terka; še se ne zmodri. Cerkev opušča, velikonočno dolžnost celo zanemari! Ali glej danes! Sveta nedelja je. Že od ranega jutra se gerdo pre-

klinjajo. Nobeden, kakor sicer po navadi, tudi danes, k sv. maši ne gre, čeravno jih je 6 zato, in cerkev skoraj pred pragom imajo. Brezbožni pijanček rajše postaja, ženo pa zažene rajši seno sušit, grabit in nosit, kakor pa v cerkev! Bogu je zadosti. Dopoldne so kleli „z gorečo strelo, da bi z jasnega udarila,“ in že blizo doma je mož ženo spet zaklel: „Da bi te goreča strela z jasnega zadela, prej ko domu prideš!“ — in glej! ob eni popoldne udari z jasnega, od daljnega strankega oblaka metli podobna goreča strela, zadene v slamnato streho, raznese mu vogelno kamnje, ubije mu zadnjo kravo, omami na odru ležečo sestro, in v hipu je v strašnem ognju njegova in sosedova hiša, kateri je bil tudi doma mašo opravil. V četrti ure je bilo vse proč. Preklinovavski sin z materjo, ki ga je strela izdajala, z dvema sestrama in z ubogimi otročiči, — je ob vse, samo beraška palica jim je še ostala. Sam ljubi Bog je s svojo prečudno dobroto obvaroval druge prav bližnje, tudi s slamo krite hiše s tem, da ni čisto nič vetra bilo. Taki izgledi nam glasno kličejo: Ne zaničuj Božjih zapovedi, ker Bog tvoj nad teboj bdi! — Nad gerdim nekeršanskim obnašanjem se nam stуди, osebe pa ljubiti nas keršanska ljubezen veže, posebno pa jim v sili pomagati. Ne odrecimo jim torej svoje pomoči; milošnja serca k pokori omeči.

Iz vipavske dekanije, 20. julija. G. J. — Malo da ne beremo vsaki dan po raznih časnikih o cerkvenih ropih drugod, in si mislimo, kako je vendar spačen in brezbožen svet dandanašnji, ki mu ni nič več sveto. Pa tudi pri nas ni brez tacih spačkov. — Ni temu še davno, kar so bili zvonovi podružnice šent-viške vikarije pokradeni, in že imamo zopet kaj enacega od tod naznani. — Po noči od 17. do 18. t. m. namreč so neki vlačugarji manjši nekaj čez 2 stota težki zvon vergli iz zvonika cerkvice sv. Marjete, podružnice planinske kuracije, ter so ga na mestu razbili in odnesli. Prederznost teh roparjev je bila čez vsako mero. kajti cerkvice stoji komaj pol četrti ure nad vasjó Dolenjem; — pa res tudi nobeden ni slišal. Le nekaj vezi in bronnenih kosov je znamenovalo drugo jutro mesto razdjanja. Kakor se je te dni zvedilo, odnesli so ga proti Terstu. Na Opčini namreč je ondotni župan sledil štiri sumljive nosce, in res eden pri tem popusti svoje breme, ki ni bilo nič družega kot okoli 50 funtov ravno enacih zvonovih kosov. Tatje z dragim ropom vred pa so za to pot še odnesli pete svetni pravici. *)

V Gradci, julija meseca. Sedanji viharni časi, ki so tako nevarni cerkvi in za blagor narodom, kličejo vsacega ljudomila in pravega narodnjaka, da se z vso močjo ustavi tako imenovanemu liberalizmu, ki se je med Nemci rodil in žuga tudi nas Slovane okužiti, zlasti slovensko mladež, ki se šola na nemških vseučiliščih in je v tesni dotiki z mnogimi krivimi liberalci in proroki, za-njo je nevarnost največa. Našteli bi vam, žalibog, lahko vže mnogo izgledov, da se ta dušna bolezen — pravemu liberalizmu smo tudi mi prijatelji — tudi naših ljudi poprijemlje. Kako pa se dá tej žalostni prikazni najlaže v okom priti? Dajte nam slovenske šole, više, srednje in niže na domačih tléh, kar smemo po naravi in po pravici tirjati, naša mladež se bode izobraževala doma v svojem maternem jeziku in obvarovani bodemo mnogoterega pogubljivega vpliva, ki nam popači toliko bistrih glav in je kriv, da štejemo tako malo zrelih narodnjakov. Res, da se je gledé na te potrebe vže mnogo prosilo, toda vlada nam Slovanom še zmerom odbija naše prošnje. Slovenski dijaki graškega vseučilišča so tedaj sklenili, da napravijo te šolske praznike, in sicer

avgusta meseca, v Ljubljani dijaški zbor, h kateremu vabijo slovenske dijake vseh avstrijskih vseučilišč in odhodnike vseh gimnazij. Ta zbor bode imel nalogo, natančnejše dokazati potrebo slovenskega jezika v naših šolah in podá potlej vladi petecijo, naj nam vpelje slovenščino v vse niže in srednje šole, naj nam napravi narodno pravniško akademijo v Ljubljani itd.

Dan, kdaj se bode zborovalo, naznani se v kratkem po slovenskih in nam prijaznih nemških časnikih.

—é—.

Iz Drinopolja, 9. mal. serp. (Iz prijat. pisma.) — Naša šola, če tudi ni prav obilna, se vendar deli v 4 razrede: tudi jaz moram učiti. O. Simon Kobrziski je sedaj s škofom v Matko-Ternovem, kjer zedinovanje (grekov s katoliško cerkvijo) prav močno napreduje. jutrišnjem bodo ondi cerkev posvetili. Razun tega moram od časa do časa obiskovati kraje, ki so precej delež od Drinopolja, kakor Toposlar, Pohrovan, Devedere.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Ali si vidil moža iz ila?) Kadar in od ktere strani se ga dotakneš, vselej mu kaj odpade. Enkrat zgubi sekuro ali palico iz roke, drugi pot roko samo, potlej celo glavo, da ostane pravi mulec, in najposlednjič se tudi sam čok prekucne in v prah zdrobi. — Ta ilnati mož je tvoje versko prepričanje, ako se šteješ k „ilnatim“ ali „persténim katoličanom.“ Od koder te kdo potipa ali poskusi, ti nekaj odpade, ali prav za prav, se vidi, da nekaj manjka, da se pogreša vera v to ali to resnico, da ti je vsaka teorija več kakor nauk namestnika Kristusovega, da ti manjka načel, ki so k celoti katoličanstva tako potrebne, kakor udje pri životu. Ako ti tega ne sprevidiš in ne umeš, je znamenje, da je tvoji veri tudi že glava odpadla ter stojiš kakor neobčutljiv čok, ki ga utegne vreči vsaka sapa. Exempla? — Sunt odiosa. —

Kakor se sedanjo dobo piše, govori, velik del živi, se je bati, da je zlasti po mestih veliko ilnatih mož. Ko bi taki ilnjaki v kakem vrišu služili za barikade, kakor koli so zdrobljivi, toliko jih je že, da bi bili za njimi kaki „achtundvierzigerji“ v varnem zatišji. Nočem to pot govoriti o drugoverskih sovražnikih naše edinoprave vere, kateri saj velikrat ne vedó, kaj govore in pišejo; moram pa o domačih kako besedo reči. Martinet*) pravi: „Po vsih katoliških deželah najdeš veči ali manjši čedo ljudi, ki z govorjenjem in obnašanjem razodevajo, da so jim zapovedi Božje in cerkvene tako kakor da bi jih ne bilo, ali pa jih naravnost zaničujejo. V tem nevernem svetu, ki je kakor stanoviten strup v drobu sv. cerkve, je znati, da vse, kar je zmožno besedi in peresu, edino le na to gre, da pi vse v smeh spravilo in umazalo, kar je veri svetega, celo češenja vrednega; — to pa, kar vera zaverže, olepšuje, celo s češenjem obdaja. Koliko sovražljivosti je tukaj zoper duhovstvo in njegovo predrago pomoč, duhovne redove itd.“

Ti, ki s tacimi deržiš, ki morebiti sam tako pišeš ali saj rad slišiš, ki si po katoliško keršen: povej mi, ali ti veruješ, da je Jezus Kristus pravi Bog, rimski papež njegov namestnik in duhovstvo od njega poslano? Ako to veruješ, se ne morem načuditi tvojemu hudobnemu vrišu zoper cerkev.

Misliti je pa berže, da taki ljudje niso ali v veri prav podučeni, ali pa so res brez vere. Oboji blezo menijo, da med veljavo Kristusovega namestnika in veljavo vsacega posvetnega kneza tudi celo kacega jezičnega dohtarja — ni čisto nobenega razločka, da smejo papeža na rešeto devati kakor kogar koli si bodi na

*) Ali bi ne bilo mogoče vendar policiji kaj zaslediti, kje se take reči oddajajo, ko se že to vé, da so jih v Terst nesli? Vr.

*) Die Philosophie d. kath. Kat. str. 167.

zemlji! Kar je med tacimi nasprotniki judov ali ukoženih nejevernikov, pri tacih se nihče ne bo čudil, da papeža, kakor škofe in sploh cerkvene osebe in reči sovražijo in naj ostudnije zaničujejo. Oni svoje sovrašтво do cerkve zakrivajo z nekakim pobožnikarskim češenjem do posvetnih knezov, zoper ktere pa utegnejo o drugi priliki ravno tako rogoviliti, kakor so judje o jeruzalemskem razdjanji, ki so se malo poprej zoper Kristusa-Kralja vzdigovali in kričali: „Non habemus regem nisi caesarem: Nimamo kralja razun cesarja. Kjer ni spoštovanja in pokoršine do višjih iz vere, tam ni podstave in podere se lahko vse vsak trenutek kakor ilnati mož. O nejevernikih ne tekne sicer govoriti, ker ti, če so tudi res zapisani v kerstnih bukvah, vender le kričijo ali pa dromljajo svojo najeto pesem in ne poslušajo nobenega razloga in dokaza.

Ako si pa izmed mlačnih katolikov, se najprej nauči, „kaj se pravi keršansko-katoliško verovati“ in nadalje vse resnice iz katekizma, ktere si že davno pozabil, in najberže jih še do korenine nikoli znal in razumel nisi. Le samo prvo ti tukaj v usta dam, za druge se sam popečaj, namreč: „Verovati se pravi, terdno verjeti vse resnice, ki nas jih Jezus Kristus uči po svoji sveti cerkvi, in pa s tako močjo in prepričanjem se jih držati, da človek vse nasprotne menitve naravnost spozná za napačne in lažnjive, pa da je s pomočjo Božje milosti pripravljen rajši umreti, kakor da bi svojo vero zatajil ali jo tudi skrival, ako Božja čast ali pa blagor ljudstva njenega očitnega spoznanja tirja.“*) Ali če hočeš negativen zaznam: „Tvoja vera ne smé biti „ilnati mož.“ Taka vera te bo zveličala, kakor Bog obeta; tista „auch-“ in „uhu-vera“ pa nikoli ne . . . Morebiti tudi tega ne verjameš? . . . „Brez vere ni mogoče Bogu dopasti.“ (Hebr. 11.)

Čisto gotovo je tedaj, da moraš pri katekizmu začeti, ako si bil dosedaj med „ilnatimi“ katoličani.

Novo berilo iz vsih vetrov. Zoper katoliško cerkev ima satan vsakoverstne trinoge na svetu. V Tesinu v svobodni (!!) Švicí mestno svetovavstvo pod globo 25—200 frankov prepoveduje vsako cerkveno obhajanje kacega praznika med tednom. — „Neue Tir. Stimmen“ pravijo, da je „prav čudno, da protesti zoper sv. Očeta, ali kar je ravno to, vmes prav krastovi napadi na naj višji veljavo, izhajajo ravno in izločljivo iz tistega taborja, kjer se je nova éra pričela, namreč iz nemško-liberalnega taborja.“ — Katoliška rokodelska družba na Dunaju veselo naprédva; samo l. 1867 je prišlo na Dunaj 1007 udov katoliških družb, ki so bili ondi po bratovsko sprejemani. Lani je pridobila 621 novih udov. Od leta 1852, ko se je pričela družba, je sprejela 11.338 udov. — Iz Rima naznanujejo, da se ob meji papeževe dežele garibaldovske derhali zbirajo. Eden francoskih vojnih velikašev piše rimskemu majorju svojo misel, da se na Francoskem vse pripravlja na bližnj velik boj in pristavlja: „Italija z vsemi maciniškimi in garibaldovskimi nabirami vred je nam naloga za en teden.“ To je čisto lahko, — pa tudi verjetno, da bo Bog to cerkvenoskrunstvo do tal ponižal, ko bo dozorelo. Vse preveč je že, kar počenjajo. V kratkem so zaherbtno v Raveni zabodli državnega generalprokuratorja Cappa. 27. rožn. je bil v Cagliari-u neki magistratni vradnik vstreljen pri belem dnevu. 4. mal. serp. so zabodli v Cologni na Benečijskem magistratnega prisednika Co-setti-a in družega vradnika Albarello-ta, več družih so obodli, med njimi mestnega župana. To so blagri, to je svoboda, da se Bogu smili! Pa se nadjamo morebiti, da se umiri in bo boljše? Nikoli ne, dokler se k spo-

*) Philosophie d. kath. K. str. 236.

štovanju matere cerkve ne povernejo! — Kašijavci zoper nagovor sv. Očeta sčasoma pojémajo. — Ker je bil Beust zoper papežev nagovor do kardinala Antonelli-a pisal, mu je neki Antonelli odgovor poslal ter pravi med drugim, da se Rim nikoli ne meša v notranje postavodajstvo tujih deržav, šteje se pa k naj svetjšim dolžnostim papeževim, povsod ohraniti podstavne cerkvene pravice in veljavo ss. sakramentov.

Iz Ljubljane. Prihodnjo sredo, t. j., 5. vel. serpana bode imela „Matica slovenska“ občni zbor v Ljubljani. Ob 8 bode slovesna sv. maše v stolni cerkvi; ob 9 se prične zborovanje. — Bog daj „unitis viribus“ obilno vspeha za povzdigo slov. naroda! —

— „Večni mesec“ — v veselje in poduk mladim in starim, zlasti namesti premij — se dobiva pri Gerberji (po 10 soldkov).

— Kteri so bili že zaperti vsled tako imenovane „sokolske pravde“, so izpušeni, ker vsa pravda se bo menda na novo preiskovala.

(Šolsko). V sredo dopoldne so se dokončale poskušnje na tukajšnjih glavnih notranjih in zunanjih šolah č. g. gospá Uršularic. Kdor je poslušal spraševanja, opazoval obširno znanje in veliko gibčnost in izurjenost v prenozih raznih tvarinah, kdor je vidil olikane pisanja, preizverstne risanja cvetličja in zemljevidov, polne stene in stojala raznoterih oblačil, cerkvenih lepotij, umetno izdelanih preprog, z iznajdljivo nežnostjo napravljene herbarje (cvetlične zbirke) itd. itd.; kdor je vse vidil in slišal, res ne vé, ali bi se bolj čudil preverlemu učenistvu ali pridnosti in zmožnosti ženske mladine teh šol. Pohvala gre obojni strani toliko večji, ker učilo se je velik del v obojnem jeziku in odgovori so tekli v obojnem enako urno in gladko. Čudili smo se prelepemu gladkemu izrazovanju pri slovenskem številjenji, kakor tudi čisti besedi v sv. zgodovini in veroznanstvu. Upati je, da se bodo v prihodnjič rabile tudi pri naravoslovstvu za domače hčere primerne knjige, ki jih daje na svitlo „Hermagorovo društvo“ in „slovenska Matica“, želeti je pa tudi, da bi „Matica“ pospešila izdajo slov. atlanta in zemljepisja, ker odsihdob se nihče ne bo več olikan imenoval, kdor bo v domačem jeziku neveden. Ljubljanskemu mestu je sreča svoiti, da ima tako dobro napravo za nižji in višji odrejo svojih hčer, ki smo si svesti, da pri naj boljši volji je noben drugi poduk ni zmožen nadomestovati. — Naj pa še to pristavimo, da kakor pri družih spraševanjih, tako je tudi tukaj gosp. kanonik P. Urh s svojim živim primérnim in podučnim nagovorom mladino in poslušavce tako povzdignil, da so se dosti ložej dozelene darila pogrešale. V vsih razredih je bilo 1075 učenk, izmed teh 143 v znotranji in 83 v ponavljavni šoli.

(Glasbino.) G. Ant. Nedved, učenik za glasbo v Ljubljani, naznanuje več cerkvenih napevov in med njimi tri „Tantum ergo“, ki jih je zložil, in prosi čast. gg. duhovne, učenike, orglavce itd., da bi se naročevali na delo, ki ga je pričel v povzdigo Božje službe. Pripravljeno je že vse za tis v skupnih glasih (Partitur). Cena teh napevov bo kacij 1 gl. 20 kr., kar se oddá po prejetem delu na pošti, oglasiti pa se je treba v oprostnih pismih do 1. vel. serp. (Fürstenhof 2. nadstrop.)

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. 6 gld. po Ani Lah. — Sv. Oče, sprosíte nam stanovitnost v veri! 1 križavec za 2 gld. 12 kr. st. d. in 1 terdnj. za 2 gl. st. d. — Iz Teržiča 2 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. — r — c: Zmérna, ne dolga razlaga zadevne tvarine bi bila v dober čas, ker tudi pri nas je kipeló.